

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 14. у Сомбору 31. Јулиа 1866. Год. VIII.

Школски Лист излази месечно дваред : сваког 15. и последиѣг , а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа дваред на месец.
Цена њ за оба Листа 4 ф. а за сам додатак 1 ф. 20 н. на год.

О негованю осећаня симпатичног.

(За родитељ и учителъ.)

Осећанѣ симпатично састои се у топлом саучешкѣ према срећи и несрећи других људиа. Ово осећанѣ може се назвати и добро срдце, и ест цвет човечаске ваљности и изврстности; из нѣга ѣзвирѣ осећаня правна; оно за темель служи плодотворной љубави ко ближнѣму, и кадро ѡ како повдигне људе, тако особито задругу човечию срећном учинити.

Премда сваки човек носи у себи клицу доброга срца, али он носи у себи и клицу себичности, суесте и охолости, па ови изданци много пута тако порасту да угуше доброту срца, и надвладаю свако племенитиѣ осећанѣ, особито кад дете у дому родителском и у околини овога нема прилику видити примере нѣжнога, благога и човечнога поступања и љубави према слабима и нејкима.

Свака мати љуби свое дете, али љубав ѡ та спочетка само чувствена, и пробуѣуе у детету понаишре исто такову љубав према матери, коя га дои рани, снажи и негуе. Благо сваком оном детету, чија ѡ мати кадрау нѣжном срдашцу нѣговом блага и питомия осећаня зарана пробудити и одгаити, и коѣ у Отцу своме такоѣ добар пример види, на кои угледаюћи се, може се духом оснажити и добар правац у осећаню свом узети.

За моћи у нѣжном срцу дечиѣм осећанѣ симпатично пробудити и однеговати, треба да родитељи децу свою еднако љубе, ѡр иначе кад би ѣдном већма угађали, побудила би се у

срдцу друге деце мрзост, завист, пакост и освета, а у срдцу љубимца охолост и суета, па тако одрањна деца нити могу своје родитељ љубити, нити кад одрасту с' другима људма у љубави живити. — Гдекои родитељи љубе децу своју само чувствено, а не духовно, пак чинећи им све по вољи и мажећи их, често покрај најбољ намере покваре их и учине саможивилицама и себичњацима. Ово бива особито са единцима. За избећи свако претерано мазенѣ, родитељи ваља да своју децу као дар Божии сматрају, да их пуштају у друштво с' другом децом, да им у таквом друштву никаква преимућства недају, и да своју родитељску љубав и на душу и срце њихово распростиру, налазећи радост и задовољство, кад су им чеда блага и питома.

Као што неки родитељи покваре децу својом претераном нѣжношћу, тако их опет други јошт већма покваре претераном и нечовечном строгошћу, или ђудљивошћу својом. Деца, која никад лепе речи од родитеља нечују, којима се говоре гадне оне и родитеља недостојне псовке: „враг те однео, бола те соцола и т. д.“ — или која су навикла да Отац и Мати кад се што разсрде, без узрока опако и нечовечно с њима поступају, и кад су опет добре вољ све им угађају, — таква ће деца кад одрасту на исти начин поступати с' другима људма, са својим млађима, па можда и с' самим својим родитељима. Ваљало би дакле да родитељи с' децом благо поступају свагда, па и онда кад их за преступке њихове ради цоправљена карати и казнити морају. Поступајући благо учиниће родитељи да и деца постану блага, тиха, и како према њима, тако и према другима људма услужна, учтива, благодарна и милостива; ср срдце ње човечије тако, да га само благим начином сасвјам умекшати и добрим учинити можемо, а напротив суровост и свирѣпост повлачи за собом с' почетка притворност; а после исто онаку суровост с' каквом се према њму поступало. Многи људи и сви нижи разреди народа, били би далеко човечнији и бољи, да се с' њима у детињству није сурово и нечовечно поступало. —

Веома ње неваљало обичај у многим породицама нашега народа, да родитељи а особито Деде и Майке, с' малим дечетцем шалећи се и сиграјући, уче га псовати и неваљалства чинити. Кад на пр. Деда даје унуку камцију говорећи: „Удри ладилу, или поплуј сису материну, чушай Отца за браду, опсуј му то и то! и т. д.“ Тим се начином у самоме заметку

затуплюје осећањ доброга срдца, и детенце се тако поквари, да га е после врло тешко поправити, ер први утисци, били они добри или зли, остају у срдцу детињ неизгладими, и имају чудотворни уплив на доброту или на злоћу нарави свакога човека. — У место оваковог поступања ваљало би да сви старији казую дечици, како ваља Огца и Матер поштивати, — да их уче молити родителѣ и њима захваљивати; и да се у свачему као паметни и разборити пред децом показую, чувајући се свакога саблазна и брижљиво покривајући своє слабости и недостатке.

Исто тако родителѣ, воспитателѣ и сви старији ваља да се чувају особито пред децом одъ сваке зависти, мрзости, охолости, презираня и гоненя сиромашниѣх люди. Напротив да свакога, дакле и люде нижега стая, па и саме слуге човечно и снисходљиво предусретаю, да свакоме добру реч рекну, да у слог и љубави са суседима живе, да едан другога подпомажу, да невольне милостиво угледаю, и болне дворе, надгледаю, лече и понуде им даю. Особито се Матерама препоручуе, — већ и зарад љубави према својој деци, — да са служавкама и са осталом прислугом домаћом благо и човечно поступаю, да их нетуку, негрде, да им гадне речи неговоре, и да невичу на њи. Тим неће ни мало поправити своє млађе, а у њјно срдце собствене дечице уевелиће неосетно најљуби отров нечовечности.

Зао е и неваљало обичај, кои се у многим породицама одомаћно, друге люде оговарати, изсмејвати, и сама добра дела њихова па зло толковати, — а особито о Свештеницима и Учителѣма рђаво говорити мане њихове откривати и разглашивати, све баш ако су и истините. Тим се квари њјно срдце детіе и побуђуе се у њјму мрзост не противу погрешака, него баш противу самих люди, међу којима ће живити, и кои су позвани да га на добар пут наставляю. —

Христіјански родителѣ сматрајући децу своју као дар Божиј обвезани су добро срдце у њима одгаити, и блага, за духовни живот приемљива осећања у овоме пробудити. Особито е њјжна разумна и самопрегоравајућа љубав Христіјанке Матере позвана на то, да чеда своя чува од духа суевте, себичности и охолости, ових најопасниѣх непријатељ узвишењег човечаског живота, од којих се пред крштенѣм одричемо, и којих моћ над нами ослабити и уништити може само права

Християнска Мати и добро домаће воспитанѣ у духу свеспавајуће науке Евангелске.

Народна Школа примајући по домаћем воспитаню разноврстну децу има се поглавито око тога старати, да с' едне стране добро воспитану сачува и утврди у племенитом осећању симпатије, — а код покварене и занемарене да ослаби неваљала осећања зависти, суете, охолости и претеране себичности, а да подрањује доброту срца.

За моћи ово обоје произвести нужно е да Учитель буде благ и кротак, да се уздржава од неваљалих речи, и од ярости, едном речју, у свему да онако с ученицима поступа, као што смо мало час казали, да би ваљало да честити родитељи с децом поступају. Притом треба да пробуди у деце осећањѣ любви, приповедајући им дела Христа Спасителя, казуюћи им Евангелску причту о милостивом Самарянину и у обште пред очи им изводећи у красним примерима из библичне повести, и из моралних приповедака како е лепо услужним бити, сиромаше надгледати, болне и немоћне дворити и помагати им, па у миру слози и любви с' людма живити.

Живот школски треба да деци дае прилику, како ће у любви и слози међу собом живити, радо и свесрдно едан другога помагати и увреде праштати. Особито би ваљало да болѣ воспитана и отменія деца по упутству учительвом, на услуги буду сиромашной и занемареној деци, али ова услуга нека се чини с' драге волѣ и свесрдно на позив учительв н. пр. кои хоће да учини дело милости духовне своје другу, па да га поучи, или да га утѣши. Петар е увредио свога друга Милана и ето моли га за опроштењѣ. Хоћеш ли ти Милане твоје другу од свег срца опростити ако се он поправи! видићу хоћел и едан и други реч одржати и т. д. — Уз све ово ученике валя често побуђивати на благодарност према родитељима, и према свакоме кои им добро какво учини.

Не сме се ученицима допустити, да се другу свом, а много мањѣ старием човеку ругаю, да кога изсмејаю, грде, злоставе и да с кимгод сурово поступаю. У случаю ако кои у овом погледу погреша, не доста само накарати га, него му валя сву гнусност, неупутност и грешност таквог поступка живо пред О. и ставити и навести га да се од срца покае.

Навикавати валя ученике да се радујю срећи и напредку своих другова и других люди, и да никоме на жао не чине,

вѣћ свакога лепо и уљудно да предусретаю, а напротив чувати их од злурадости, пакости, штеточинства и освете.

Суету и охолост у отмене деце валя слабити, опомињући их, да смо сви пред Богом еднаки, да сваки умрети мора, да више вреди пред паметним людма поштено и добро сироче, него у свилу и кадиѳу обучено а размажено и покварено какво дериште. Особито се мора често казивати, да е охолост и надменост велики и тешки грех, и да смо се јошт пред крштенѣм обећали таквога греха клонити се.

Ученицима омитити валя природу, и научити их да јо сматраю као дело преблагот Отца небесног.

С' тога упућивати их валя, да се радују свему што нам природа на уживанѣ дае, да с' веселѣм одчекую и изгледаю долазак прве ласте у пролеће, да им е мила песма славуева, да се радују приятном майском дану, да с' любви негую цвеће, дрва, и домаћу живину; а одвраћати их валя од суровости и свирѣпости према животиняма, као што е: вианѣ и драженѣ керова, устркиванѣ с' коњма. киненѣ мува', жаба' и других животиньца', ер коме год срдце тако отврдие да задовољство налази у мучено и киненю животиня, тай ће и према людма суров и немио бити.

Напоследку знати валя, да се право осећанѣ симпатије само у свели са осећанѣм правним и побожним однеговаги може. Побожан и благодраван човек уедно е и доброга срдца, пун благодсти, кротости и любви према людма, а пун симпатије или састрастія према животинь и осталим делима премудрости Божіе. Успоред дакле са изображаванѣм осећаня побожности и благодправности има се у народной школи неговати и доброта срдца.

Веверица.

(Една лекція из науке гледаня.)

II.

За забаву и науку са старіим ученицима (у III. разреду).

(Продужено.)

Учитель. Посмотрите још едном главу веверичину, и реците ми, да ли првом или другом разреду припада (кад на преднѣе зубе погледамо?)

Деца. Ни едном од оба.

У. Зашто не?

Д. Ёр и горе и доле по два предњака има.

У. А колико има очњака?

Д. Ни едног.

У. Тако е: зато и има она празнина међу предњацима и кутњацима. Ваи веверице има још и више врста сисаваца, кои и горе и доле по два предњака, али ни едног очњака немају н. пр. зец, миш, и т. д. И они своју рану више испробадају и искидају него што изгризу. Њихове стражић ноге обично су нешто дуже од предњих. Међу коју врсту снада веверица?

Д. Међу глодајуће животиње.

У. Погледајте, дал' ви те предњаке, тамо и вамо покренути можете.

Д. Не.

У. Сад, кад е веверица мртва и ладна, наравно да су јој зуби непокретни. Али — шта мислите шта хоћу да кажем?

Д. Кад е она жива, онда јој се предњаци могу покренути.

У. И то е заиста тако. Та покретност трае и после њене смрти, али само дотле, док е она врућа. Зато сам мало пре и реко — већ е ладна. Горњи глодајући зуби имаду још и ту особину, да ако се на круни оједу, из корена опет расту. У горњој вилицы има на свакој страни, док е још млада пет, а кад оматори само четир кутњака. Напротив у дољној вилицы, недобия никада више до четир. Све су круне кутњака, са ивичастом квргом окружене, ер кад веверица еде, онда немиче дољњу вилицу устрану, но усправно горе. Каквог су изгледа предњаци?

Д. Они су од корена горе, до круне, нешто раширени.

У. Тако е; но будући да изгледају као длета, то су изгледа —

Д. Длетастог.

У. Каквог су изгледа дољњи?

Д. Мало у страну стиснути.

У. А горе?

Д. Заоштрљасты.

У. Тако е, баш ко шило. И можемо их звати шилљасты зуби.

(Свршиће се.)

Київска писма.*)

I.

(18 Дек. 1865).

Требао сам вам одавна писати, ер ви сте ми били помоћник те сам испунио давнашню своју желю и дошао у Кијво. Али сам хтео да се најпре упознам са овдашњим околностима и особито са Духовном Академиом, па да вам онда пишем и вас о свему што вам е мило чути известим.

Прође већ и месец дана како сам овде. Брзо. Мислим да сам пре неколико дана пошао из моје миле домовине, коју сад тек како валя ценити умет, кад сам тако од нѣ удалѣн.

Мене овде врло лепо примише, ер сам од Св. Синода рускога ректору и професорима већ унапред препоручен био.

Академија трае четири године. Починѣ се овде и у Петрограду сваке неравне године као 65. 67. 69. 71, и т. д. а у Москви и Казану починѣ се у равним годима. Две године трае млађи курс, а две године опет стариј. Курзом називаю Руси двогодишњи течај, и тако овде се на всен неће нови студенти примати, него ће се само течаеви продужити.

Мени су на волю оставили у кои хоћу курс да идем, и ја сам, наравно, стао у стариј курс, видећи да се у млађем предаю понавнише светски предмети, које сам ја у висшим гимназиским разредима у Будиму и на свеучилишту Пештанском учио. Предмети у нижем течаю духовне Академије ови су: Филозофија, Историја Филозофије, Историја Литературе, Историја Руска и обшта, Физика, Математика, грчки, латински, еврейски и француски ѣзик, а од богословских предмета само: Св. Писмо Старог и Новог Завета, Патрологија и Археологија. У старијем течаю Академије, кога ја полазим, предаю се чисто духовни предмети, као: Догматика, Морална Богословия, Омилетика, Св. Писма Старог и Новог завета, Богословия Обличителна, Црквена Историја, Историја Руске Цркве и Руског раскола. Литургија, Библијска Герменевтика, Црковно Право и Грчки ѣзик. (Читамо Оригенова писма против Целза). Из тога

*) Ово е извод из приватног писма примљеног у почетку Јануара, и сад се као допунетѣ к Србским Писмима из Кијева што у „Даници“ излазе овде штампа.

можете видети, да е обим врло велик и да се едва може са-
владати. Имамо седмично 24 часа предавања, и то сваки дан
од 8 сати изјутра до 1 сата после подне, са починкама ради
одмора.

Предавања су темелна и обширна. Само едан професор
(Руске цркв. Историје и Раскола) предае два предмета, а остали
имаю сваки по едан предмет. Већина професора предае врло
добро и приятно, а сваки е у свом послу особито вешт и
искусан, тако да се човек дивити мора богословском знању
и високој науци њиховој. Особито ми се допада предаванѣ
по Омилитики од професора Певницког и по предавању и по
начину његовога предавања. Догматика предае се с проводом
филозофских система и оповрженѣм свију нападања, по спи-
сима преосвештених автора Филарета и Макарија. Морална
е пуна небесне филозофије. Богословия обличителна е преиз-
рядна, из њ тек човѣк увиђа висоту, чистоту и светињу Пра-
вославних догмата. По предавању професорском воде слушаоци
белешке, из којих после подне систематично списую прелекције.
Састану се по десеторица, па едан саставља едну а други
другу студију, и по том едан другом саопштаваю и заедно
уче, ер им није могуће сваком све писати. Сад имамо испит
првога семестра, имадосмо већ из пет предмета. На испитима
председава или ректор Академије, или Прота Фаворов, едан
од најзнаменитијих и најнаученијих мирских свештеника у Кијеву.
Ја сам, као што вам е познато, богословию нашу у Карловци
са отличним успехом свршио, али све што сам тамо слушао,
читао и до сада учио, није ништа, спрам овог богословског
знања што овдашнѣ Проте и Архимандрити имаю. Тонем од
стида кад помислим како смо ми Срби назади у духовној
просвети наспрам Руса. Гледаћу да се с Протом Фаворовим
изближе упознам.

Вама и Проти Сомборском пречастном господину Бранко-
вићу немогу доста захвалити, што ми помогосте доћи амо.
Господин Прота први ми даде волѣ и духа, а ви ме охра-
бристе упутисте и препоручисте те сам данас овде. Добит
овај, што ћу овде имати, заиста не би целога века накнадно.
Овде ми отворише очи и показаше пут к' правоме деланю; а
друго овде сам, покрај добре волѣ с којом амо дођох, у неку
руку и принуђен к озбиљном деланю, почем сам рад да наши
професори добию добро мнѣније о аустриским Србима, и да бу-
дућим Србима, кои овамо дођу, прибавим добру препоруку.

Много ми отешчава што сам се закаснио, и што незнам добро руски, али онет не у толико, колико сам с почетка мислио. Наши богослови, кои су висшу гимназију отлично свршили и уз то много читали, могли би ступити као и ја одма у стариј курс, само би им ваљало најпре добро руски научити, из филозофије својски приуговорити се, и упознати се са старим и новим филозофским системама, ер се знањ ових у старием курсу академичком предпоставља. За нас Србљ е, као што сад увиђам, преко нужно, да првосвештеници наши шилу овамо у духовну академију младиће, кои имаю любви к духовним наукама и дара за ове, па да виде како се овде ради и како би се на богословском пољу код нас радити имало. Колико се мени чини, наше србске богословије носе на себи тип овдашњ академие, како е ова пре 1814 и 1820 године, или можда још у прошлом веку сушествовала. Од тога времена овде се много и много на болѣ променило, а ми Срби остали све еднако тамо где смо били пре 50 година, или можда смо још и назад отишли, ер познато е да сваки застој и нехотице повлачи за собом велики назадак.

Боже сачувай да ја кривим наше професоре у Богословијама. Они су сви, у колико их познаем отлични, научени, и даровити мужеви, кои би на велику корист Св. Цркви служили, кад би само и једино позиву свом живити могли и кад би прилику добили упознати се са овдашњим духовним академияма и с духовном Литературом Русском, па кад би по томе богословској омладини предмете разясњавали, допуњавали и упућивали ђака, како ваља мислити и где се може помоћи ако има вољ, а особито што е најважније, кад би се својски око тога потрудили, да вољу и любов к чину свештеничком и ревност за православие у млађана срдца своих питомца уселю.

Овде су отделне школе за свештенство од школа за грађанство. Грађанска и племићка деца уче се у гимназијама и из ових прелазе у универзитете, а свештенички, ђаконски и црквенослужитељски синови уче се најпре у семинарију, која се састоји из 7 класа, од којих су 5 подобне нашој гимназији, а у две последње предају се популарно богословски предмети. Који ученици с обичном успехом семинарију сврше, примаю се у црквену службу по селима, а најболји ученици пошто строге испите положе, прелазе у Духовне Академије, где се о државном трошку како у светским тако и у духовним висшим наукама даљ изображавају. Семи-

нария има у свакој епархији а Духовне Академије су само четири: у Петрограду, Кіеву, Москви, и у Казану. По свршетку усмених и писмених испита из академских наука добијају се степени: Студента, Кандидата и Магистра. Но кандидат може и доцније получити степен Магистра.

Ја доиста немогу доста Богу благодарити, што сам овамо дошао, те ћу, ако Бог да и здрав се натраг вратим, моћи ступити у свему као богослов, а да ми образ нецрвени ни пред нашим наученим људма ни пред тамошњим иноверним богословима, и што ћу моћи и другоме колко науке, толико поучења давати, и тако своје позиву достојно одговарати.

Други семестар свршиће се 20 Јунија. Онда ћу бар моћи у богатой библиотеци академској начитати се.

Ми у цркву академичку идемо у очи сваке суботе и у очи празника на „всенощное бдѣніе“, а недељом и празником на литургију, но непоемо ми него дивни хор пѣваца црквених. Обично на бдѣнијама у академској цркви служи по 6 Архимандрита. Появљ је хармонично и преизредно. „Свѣте тихіи, и Нынѣ ѿпѣщашеши Владыко поє се насваком Бдѣнию. Недељом после обичног „причастнога“ поє се кои псалом стихира или духовна песма, особито лепо, то се зове духовни концерт, и заслужує доиста то име. Трає по $\frac{1}{4}$, а где кои пут и $\frac{1}{2}$ сата. . . .

Милан Костић.

Из Србске Препарандије.

У Сомбору 9 Јулија. Сасвим изненада стиже у Сомбор 2. Јулија, наредба в. кр. угар. намест. Савета коју на челу прошастог броя саобштитсемо. По тој наредби, предавања у србској Препарандији одма се завршише, и учења се младеж би отпуштена, с том од управе и наставничког збора издатом уредбом, да приправници I. течаја на почетку идуће школске године имаю разредни испит положити, а приправници II. течаја, кои су педагогичке науке у овом заводу изучили, имати ће испит о учитељској способности онда полагаати, кад вис. кр. намест. Савет рок за држанј тога испита одреди и повереника свог овамо послѣ.

Да би се пак и дотле, док се ови испити своим путем необдрже, знало, како су приправници ове школске године у наукама и у владаню напредовали; то је по договору наставника овога завода, на основу оцена, коє су они преко године ученицима своима бележили, састављѣна разредница. По тој

разредници у првом течају било је 27 ученика међу којима су тројица течај понављали. Од ових двојица су, и то Доброљуб Катић из Ланчуга и Ђорђе Акшамовић из Аде још у месецу Децембру школу својеволјно оставили; едан је на позив дотичне власти због новачења кући одазван и није се још натраг повратио; едан (Бранко Парабак из Суљоша у Бараньи), примљен је месеца Марта приликом новачења за 1866 годину у ц. кр. војску. Остало је дакле у првом течају на свршетку године 23 приправника, који су се школским законима сходно и примерно владали и у наукама у обште добар успех показали, а неки се и отликовали, међу којима похвалу и особиту препоруку заслужују: Јован Стојанов из Пардана, Димитрије Нешковић из Новог Сада, Јован Жупунски из Сараволе и Александар Кузмановић из Кларије.

У другом педагогичном течају било је 18 приправника, од којих је едан течај понављао. Између ових је едан по имену Ђорђе Бранковић Априла месеца времени живот са вечним променио. Седамнаесторица су течај свршили и показали се приправни за полагање учитељског испита. Од њих са отличним успехом науку свршише: Стефан Стоичић Сомборац, Лазар Јосимовић Бечејци, Милош Летић Канџижанин, Стефан Милашиновић и Димитрије Милошевић Сомборци. — Авакум Травань Сирижанин свршио је науку с врло добрим успехом. — С добрим успехом свршили су: Чедомилъ Бошняковић родом из Бате, Младен Стефановић из Сомбора, Ђорђе Крајован из Мокрина, Јован Чуџић из Станишића, Јован Вучанов и Стефан Арсеновић из Сомбора. С' довољним успехом течај су свршили: Матей Чобановић из Тиса Симицлуша; Михаил Красић из Кикинде, Никола Вукадиновић и Ђура Коњовић из Сомбора, и Илија Савић из Батосека.

Свима приправницима, који други течај изучише издана је сведочба са назначењем обште оцене и с препоруком, да се они и даље, док учитељски испит неположе, као учитељи у срб. народним школама употребити могу, и то они који имају оцену „довољно“ и „добро“ само у основним или елементарним школама; они са отличном оценом у свима разредима главне нормалне и у свима основним школама, а онај са оценом „врло добро“ у основним школама и у нижим разредима главне школе.

Познавајући младиће ове, који педагогичне науке сада свршаше, као честите и ваљане чекаоце учитељског звања, препоручујемо их свима нашим општинама и школским властима,

да би на њи при постављању учителя особито призрение имали, надајући се, да ће сви они између њих, кои отлично, врло добро и добро науке свршише, заводу овом образ осветлати, те да ће већ еданпут изчезнути она немила предразсуда, коју многи према овом народном заводу све еднако имаю, при свем том што су за ових последњих десет година многи врстни младићи из Србске препарандије изишли, кои на праву корист роду своје служе учећи и воспитавајући децу у разним крајевима Србства од Пеште па до Котора. —

Како се пак често догађа, да најбољи и најврстнији учители нису од природе лепим гласом обдарени, тако препоручуемо нашим отменим и богатим општинама, да држе обашка за поянѣ у цркви певце а учители нека само школу држе и с ученѣм деце нека се занимаю.

Кое су год општине наше покушале овако чинити, те сада имаю и најотличније учитељ и добре певце.

Од поменутих приправника најотличнији су певци: Милошевић и Травань; затим Чупић. Летић и Вучанов; у рисовању су најотличнији: Чобановић, Стоичић и Красић; у краснопису: Милашиновић, Чобановић и Чупић.

Морално владанѣ своју приправника е било без сваке мане похвално и примерно, нити се за целу ову годину икаквих изступлења догодило. —

Стипендию из фундације блаженопочившега Г. Ралѣ за годину 186½ уживао е приправник Стоичић са 52 фр. 50 кр. стипендије из Платонеума добивали су приправници II течаја: Авакум Травань 50 фр.; Лазар Јосифовић 40 фр.; Милош Летић 30 фр.; Чедомиль Бошняковић 30 фр. а из I течаја: Лазар Удицки 50 фр.; Милош Груић 40 фр.; Јован Стојанов 30 фр. Ал. Кузмановић 30 фр.; и Ђорђе Јанковић 30 фр.

За оне, којима још нис познато, нужно е овде споменути да приправници наши имаю сваки дан по 6 школских часова међу којима е 1. час поянја. Осим тога иду они свако јутро на Јутренѣ и на Литургију, што трае 1½ сата; у недељне пак и светчане дане обвезани су на вечерњу јутреню и Литургију присутствовати и још к' томе имаю 1½ сата ексхортације. При том нужно е њима скоро исто толико времена колко школа односи, на писанѣ школских предмета и упражњенија, на ученѣ и на приправљанѣ за практична покушаванја у народной школи. Па при свем том су они ове године ради свога вештбанја у Србској књижевности саставили красно омладинско друштво

„Венац“ и неделом после подне, — у часове единог одмора свог што га преко седмице имаю, — држали су седнице, у којима су своје постичне и прозаичне писмене саставке и преводе читали и критиковали. После седнице су из књижнице заводи књиге на прочитанѣ узимали.

У броју 6. Школскога Листа од прошле године описано је у кратко шта се ланске школске године у Србској Пре-парандији предавало. То је исто по смислу наредбе високог кр. уг. намесничког Савета чинѣно и ове године, и то чинѣно је савестно и тачно у колико су силе учитељске и ученичке чинити кадре биле. По томе дакле нека је црн образ пред светом оном незрелом дописнику Србобрановом, који је пролетос грдећи Народно Позориште, безобразно напао на учитеља овога завода и на ред учебни, ког је високо правителство прописало и који се овде тачно и слободно рећи могу са самопрегореванѣм и са пожртвованѣм здравља наставничког обдржава. Знамо ми да би приправнички завод могао и далеко боље бити него сад што је, али и то знамо да би онда ваљало имати барем 3 до 4 главна и толико помоћних професора, трогодишњи течай, и све по избор младиће, који су не само прогимназију и подреалку, него и више гимназијалне ил реалне разреде са отличним успехом свршили, ал докле то не може бити, дотле би ваљало, да јавни листови наши од своје стране уважавају заслуге оних људи, којима народ и правителство поверенѣ поклонике и који се труде да поверенѣ то у пуној мери оправдају.

Овом приликом пред очи стављам обштинству нашем, да би врло нужно било, што више стипендија завести за подпору сиромашних наших приправника. У сваком месту нашем нахођи се бар по гдекоји богат човек, који нема од срца породе. Нека свештеници, учитељи и местне старешине позову таквога човека, да учини задушбину, па да имањ, што после смрти његове остане, на стипендије приправника, што се у овом заводу уче, остави. То би била, по мому мињю, у ово време најлепша и најсветија задушбина. За једну стипендију доста би било 1000—2000 фор. главнице, а ваљало би да имамо до 30 оваких стипендија. —

Ми имамо стипендија сваке врсте, имамо их понајвише за младеж што се справља за адвокатију. Али су нам најнеобходније стипендије за врстне учитеља, и по томе што се на ову

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

службу већином сиромашниег стања младићи посвећую, и по томе што су нам ваљани учитељи од преке потребе.

Надамо се да ће славна Матица Србска у својој главној скупштини, по предлогу в. уг. намест. Савета нѳойзи поднешеном, из сувишка прихода од Текелиног фонда одредити едну стипендию за Стефана Стойчића, најврстниег између овогодишњих изучених приравника, како би он, по својој жельи у Швайцарску поћи и на тамошњим славнопознатим и чувеним заводима у педагогичком знању и вештини усавршивати се могао.

Д о п и с.

У Сомбору, 24. Јулиа. Обштина наша заключила е прошле године да у саборну св. Ђурђевоку цркву нов иконостас правити и цркву изнутра сликати даде, с тога е учинѳна одма погодба с искусним новосадским резачем (пилтором), кои е на Ивандан дољни део иконостаса, певнице, престол св. Ђурђа, владикин стол и проповедаоницу овамо донео. Због тога се у неделю 26. Јуниа престало редовно богослужение у овој цркви држати; стари иконостас, кога е пре 90 година сликао живописац Крачуи и нѳгов спомоћник Исайловић (отац славнога професора Димитрија Исайловића) скинут е, и сад се нов иконостас намешта. За време докле се ови послови раде народ и ученици полазе св. Предтечеву или горњу цркву, а притом се у успенској филијалној Цркви у очи неделя и празника држи бдение а сутра дан свечана Литургија. Особито е много отмених Србкниа било на бдению у очи св. Илие. — Надамо се да ће се од 1. Августа опет моћи у саборној нашој цркви служба Божия одправляти. Стари иконостас, кои док се справи моћи ће још 100 година трајати, поклонѳе наша честита обштина, како чуем, православном храму св. евангелиста Марка у вахрошици Кули.

Нека ми се незамери што овде из чистог родољубја две жельи мое на видило износим. Прва е да се у обновљној цркви и на новој проповедаоници одсада сваке неделѳи и празника ваљана наука народу дае, а друга, да обштине наше, кад су већ принуђене посао резачки златарски или другог ког заната вештацима друге вере и народности поверавати, а оно барем да учине с ѳима уговор, по коме би ови морали свагда и то под надзором дотичних обшттина, барем до едно србско дете вештини и занату свом учити. Тако би могли ми Срби за десетак година имати вештих иконорезаца, позлатара, — сликара хвала Богу имамо, — бравара, зидара тесара, звонолиа, и других уметника, и онда би се тек по времену могла испунити родољубива желя великог оног Србина, кои пре 16 година рече, да ће ако Бог да одсада Србска рука храмове Божие народу свом дизати. Ми смо

у овој вароши пре 50 година имали два иконостаса, од којих е један изградио тако вештачки Христов гроб да се и садашњи уметници послужу том диве. Ние ли зар срамота за нас, што у данашњем добу, својих вештака од ове врсте немамо?

Синоћ предадосмо земљи тело покојне г. Ђелене Шупљикац от Витез, рођене Исаковића. Покојница е била удата за рођеним братом Войводе Србског Стефана Шупљикаца, али е још у младости удова остала, и овде у Сомбору на свом добру живила е скромно и смерно, као побожна поштена и човекољубива душа чинећи добра дела и уживајући обште поштованје са својих врлина. Плакуе ю единица Амалија Шупљикац от Витез, удовица покојног Раде Стратимировића и унук Владислав Стратимировић.

Школске вести.

НОВА СРБСКА ГЛАВНА ШКОЛА. Наши врстни Кикинђани, већ поодавно о свом трошку у своје месту издржавају римокатоличку немачку главну школу, сад су научили своју средоточну основну србску школу распространити са четвртим разредом. В. Кр. намеснички савет угарски то им е наредбом од 30 Јуния о. г. Бр. 36,180 одобрио, и тако сада имамо у Банату осим Вршачке главне школе и ову нову у В. Кикинди.

Овоме добитку веома се радуемо, и од срца желимо, да се честити наши Кикинђани сасвим отресу туђинства, да децу своју у ову Србску школу приљжно шालу, у којој ће се више научити ономе што треба да знају, него у немачкој, и да скорим по обшћој жељи свију правих родољуба доживимо у том великом месту нашем дистриктску земљедѣлску школу са Србским учевним џзиком, и велику девојачку школу за воспитанје Србских одраслих кћери.

Запопуненје учитељског места у новозаведеном IV разреду главне школе В. Кикиндске расписан е стечай на четири недеље. Плата е 612 Фор. аустр. вредности. Сутницати могу за ово место само они Сомборски приправници, кои имаю способност за подпуну главну основну школу.

ПОКЛОН ШКОЛИ. Благопоштенородни Господар Василије Јагазовић трговац из Дреновца предплатио е Школски Лист на целу ову годину за Србску Школу у Јамичи код Раваг Села. На овом племенитом дару захваљујући, за дужност сматра уредништво ово имућним сународницима нашим за пример ставити врстног овог родољуба, на кога би се многи и премноги наши богати трговци, и власти угледали могли.

УПРАЗНЈНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА. У Дежану селу у епархији Вршачкој упразнјно е место учитељско у мешовитој србско-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

романской школи. Плата € 100 фор. 32 мерова жита, 10 мер. кукуруза, слободан стан, башта и ливада од 2 ланца.

У Сомборском селишту Буковцу упразнио е учительско место с платом 157 фр. 50 нов. 30 пожунаца жита, 3 хвата дрва, 4 хвата сламе за огрев школске и учительѣве собе, и с слободним станом. Стечай на ово место отворен е, а молбенице се имаю Сомборском Поглаварству поднети.

Осим тога у епархији Бачкој упразнио е 9 учительских места и 2 места за учительке: на ова места, стечай е отворен у овоме Ли-сту. —

къ Бр. 133

Уч.

Стечай.

У Епархији Бачкој находе се слѣдуюћа учительска мѣста упразниѣна.

1., У Пачиру съ платомъ 105. фор. Ау. вр. 45. пож. жита, 2 хв. тврдихъ дрва, 4 хв. сламе, бесплатно обиталиште и $\frac{1}{4}$ сесие землѣ.

2., У Стар. - Врбасу съ платомъ 105. фр. Ау. вр. 25. пож. жита, 3 хв. дрва, 3 хв. сламе, бесплатно обиталиште $\frac{1}{2}$ сесие землѣ, за кою общество порезъ плаћа.

3., У Турји два Учительска мѣста, прво съ платомъ 157 фор. 50' кр. Ау. вр. 20. пож. жита, и 16. ланаца землѣ, и бесплатно обиталиште, а друго съ наградомъ 157. фор. 50. кр. Ау. вр. 20. пож. жита бесплатно обиталиште и 16. ланаца землѣ.

4., У Сент - Томашу два учительска места, прво съ платомъ отъ 400. фор. Ау. вр. и една учителька за женске послове съ наградомъ 300 фор. Ау. вр.

5., У Старом - Бечею Учительско званіе съ чистом годишньомъ наградомъ 414. фор. и слободним обиталиштемъ, — Учителька за женске послове съ платомъ 210. фор. Ау. вр. и бесплатним обиталиштемъ.

6., У Баи съ платомъ 315 фор. Ау. вр. 6. хв. мек. дрва и 8. ланаца землѣ.

7., У Фелдварцу съ платомъ 400 фор. Ау. вр. паушала 10. фор. 50. кр. за чишћењ школе 10 фор. 50. кр. бесплатно обиталиште.

Просители имаю своимъ молбеницама крштено писмо, свидѣтельства о учительской способности и досадашньої службы, као и морално-и политичном поведению свом ириключити и овамо от дана публикације Стечая овог рачунаюћи, найдалѣ за четир неделѣ дана поднети.

Из засѣданія Консистеріалног у Новосаду 7. Јуліа 1866. држаног.

Издае и уређуе Никола Ђ. Кићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и др.